

יוסי קריים, „פרוזה“: „המאבקים המתנהלים בין עורכי כיתביעת סופרים ועסקני-סיפרות. הם מאבקים על חלקת-אדמה שאיננה... זוהי מילחמה לשם מילחמה. ולא לשם סיפרות... הם יודעים שאין על מה לשלוט... ההרגשה של מילחמות-סיפרות איננה נותנת להם את ההרגשה שיש סיפרות - היא נותנת להם את ההרגשה שהם קיימים...“

ירחון לסיפרות - טיל-כתף

את הנפשות הפועלות בסיפרות הישראלית, ולא היה לי שום קשר אליהן וגם לא היה לי כל ניסיון בעריכת במה סיפרותית, פניתי ליעקב בסר, שניהל באותה עת את הסדנות לכתיבה יוצרת בבמעגל בהצלחה. יחד איתו התחלתי בהנחת היסודות לפרוזה. קבענו קווים וכללים. תחמנו את ההומר שיתפרסם בעיתון. אלא שאחרי שלושה חודשים של מאמץ כלכלי עצום מצדתי מצאתי שפרוזה בהנחייתו של בסר רחוק מלענות על המטרות שלשמו הוקם. נוסף על אופי העיתון מבחינת החומר המערכתי, מצאתי את עצמי כעיתון פוליטי. דבר שעיתון סיפרות שמגמתו להגיע לרבדים שונים של החברה בוודאי לא צריך להיות. זה יכול להיות רק מוסף לסיפרות של עיתון מיפלגתי כמו קול-העם. שבו ערך בשעתו בסר את הדף הסיפרותי.

● ואז היה עלי להחליט החלטה: להפסיק את הופעת פרוזה, או לטול על עצמי את המשך המשימה. ייתכן שגיליתי חוסר-אחריות, או אומץ-לב, ימים יאמרו, אבל הסתמכתי על השכלתי, על הידע שלי בסיפרות-העולם, ועל רצוני העז למסד את הבמה הזו. יצאתי מנקודת-הנחה שאוכל להרים את המשא הזה, בעזרת מועצת מערכת פעילה. היום אינני סבור שהמטרות שלשמן הוקם פרוזה הוגשמו. העיתון עדיין מבסס את עצם קיומו, את עצם היותו יחד עם זאת, אין לשכוח כי מועצת-מערכת, מטיב-על, מורכבת מבודדים בעלי אינטרסים שונים ומגוון גם, קשת אינטרסים סיפרותית ואישית. אני מדגיש את האישית. האמת היא שמעט מאד שמעתי מחברי אותה מועצת-מערכת, במהלך שנת עבודתנו המשותפת, על קונספציות סיפרותיות. מעט מאד שמעתי על סיגנון, שפה ונושא. האמת היא שהנושא המעסיק כל הזמן אותם האנשים העוסקים בפעילות סיפרותית, מעבר לתחום היצירתי של הכתיבה, הוא מערכת-היחסים האישית: שמור לי ואשמור לך.

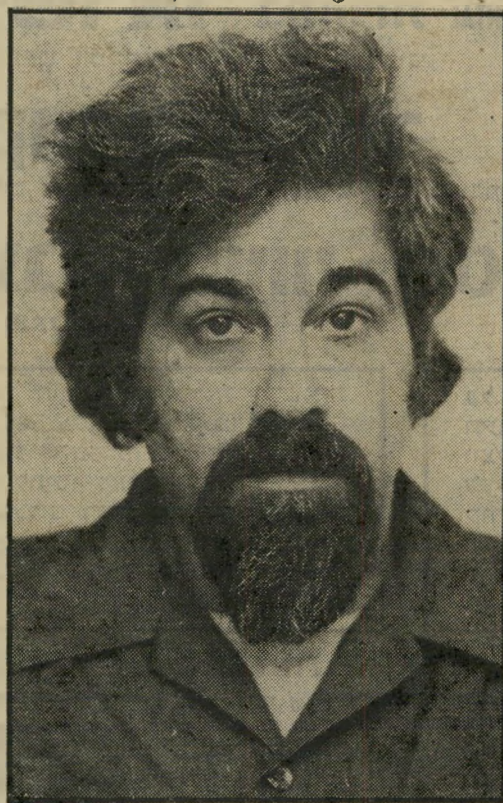
● הטאבקים המתנהלים בין עורכי כיתביעת, עורכי מוספים-לסיפרות, סופרים ועסקני-סיפרות, הם מאבקים על חלקת-אדמה שאיננה. אלה מאבקים עקרים, השאלה הראשונה בפגישה בין עורך לבין כותב, סופר אי משורר, היא: הלנו אתה או לצרנו? זוהי מילחמה לשם מילחמה, ולא לשם סיפרות, לשם ההנאה שבמאבק, ואפילו לא לשם שליטה — מפני שאין על מה לשלוט. הם יודעים שאין על מה לשלוט, אלא שהמילחמה פשוט גורמת להם הנאה. ההרגשה של מילחמות-סיפרות אינה נותנת להם את ההרגשה שיש סיפרות — היא נותנת להם את ההרגשה שהם קיימים. נקודה. ורק הקיום שלהם, עצם זה שנכתב עליהם או שלא נכתב עליהם, ואם מישור שכתב עליהם הוא פסול, ואם מישור שכתב עליהם רע, חסיוחלילה — או הוא מוקצה מחמת-מאוס, ואם מישור שכתב עליהם טוב — אז מחר שיר שלו יתפרסם באותו מוסף או כתביעת.

סופר ירושלמי „ידוע“

או מספרים צעירים?

● במשך שנה וחצי של פעילות בתחום המו"לות והעריכה של פרוזה, הקדשתי זמן רב ללמידה עצמית בסיפרות העברית. פניתי אל מיספר מרצים לסיפרות והתייעצתי לגבי חומר-קריאה מומלך, ופיתחתי את עמדתי והשקפותי לגבי הנעשה בסיפרות הישראלית. למידה

• יומון המיפלגה הקומוניסטית הישראלית ואחר-כך שובענו אותה מיפלגה, עד להיסגרו.

יוסי קריים (38), יליד אלכסנדריה, מצרים. עלה ארצה ב-1947. ד"ר לפילוסופיה של החינוך. שימש בשליחויות חינוכיות באמריקה הלטינית ובארצות-הברית בין השנים 1960—1972. מייסד ועורך עיתון-הסיפרות „פרוזה“, שהפך בשנה האחרונה הגורם המרכזי ביותר בפרסום הסיפרות בארץ.

מונוקולו

מהלחצים שאיתם חיים בני-האדם היום כאן, והלחצים הם כבדים — וזה תפקידה של התרבות, עליה להנות אנשים, לתת פורקן ליצירתיות שבהם. להשיבה היוצרת שלהם ולאגרסיות שלהם. הרי אגרסיות יכולות להתפרק בתוך מיסגרות של תרבות. מצב חדש כזה אולי יהיה בכוחו להפוך אותנו לתברה יותר סימפטית ופחות אגרסיבית, בעבודה, בכבישים, או בכל מקום אחר.

● מהסדנות לקרמיקה המשכתי לסדנות של כתיבה יוצרת, ושם צמח פרוזה. אין שום עניין דרמאטי בצמיחתו של פרוזה. זו היתה פשוט החלטה. מאחר שלא הכרתי

מהו המחדל שקרה לנו?

● ליצור תרבות, או לסייע ביצירתה של תרבות בארץ, נראה לי כאחת המשימות החשובות שיש ביטחונה של המדינה תלוי קודם כל בכושר התיפקוד התרבותי של בני-האדם החיים בארץ. המוטיבציה שלהם, והגוף החברתי. הבנתי את זה במילחמה, באוגדה של אריק שרון. לקראת צליחת התעלה בגודד של מרגמות-כבדות, הבנתי שאנשים לא הרגישו שיש להם עבור מה להילחם, לא היתה ביניהם שפה משותפת, בשום נושא, בשום דבר, דבר לא קירב את האנשים. שם התגלה לי כמלוא חומרנו הפער התרבותי הקיים בארץ. הפער בין צבא לתרבות. בין חיים ביחד בתוך מדינה לתרבות — שהיא הדבק היחידי של אומה. הרי שאר הסמלים החיצוניים — כמו דגלים, מדים, צבא, מישרדי-משלה ומישרות — אלה פונקציות הבאות לשרת את קיומה של האומה. התרבות החוקה את העם היהודי במשך כל-כך הרבה שנים. אולי ההמשך שלנו הוא לא בדרך הזאת, אבל בהחלט בקירבתה של אותה דרך. אבל אצלנו במדינה העלו את הביטחון על ראש דאגותינו, וקיפחו את מערכת החינוך — החל מגן-הילדים וכלה באוניברסיטאות. החל מקביעת פרטואר של תיאטרון וכלה בבחירת ספרים עליידי הוצאות-לאור, ולכן, במושגים של מילחמה, ירחון לסיפרות שווה בערכו לטיל-כתף.

● בין הפגזה להפגזה באותה מילחמה, מצאתי את עצמי בשיחה פילוסופית עם שלושה ידידים בשאלה: מהו המחדל שקרה לנו? שם גמלה בלבי ההחלטה להוציא לאור כתביעת לסיפרות. לנסות להפיץ אותו בין המוני בני-אדם שאינם נמנים עם קהל הקוראים הקבוע והמצומצם צם מאד של כיתביהעת הקיימים. רציני לנסות להגיע לרבדים שונים בחברה הישראלית — ולהשפיע משם. עלימנת לבצע דבר כזה, היה עלי למצוא דרך לא מקובלת לגבי הארץ שלנו. הדרך שנראתה לי היתה להוציא את זה במתכונת מודפסת על נייר-עיתון, בית כנות פשוטה ועממית. במילים אחרות: התיקוה הכי גדולה שלי היתה, שאם יחסר באיזה מהנהרצבאי נייר לשיירותים, ויכולו להשתמש גם בסיפור של הסופר הטוב ביותר, אחרי שקראו את הסיפור בפרוזה, יכול להיות שזה נשמע מגוחך, לבייחוד כשהסיפרות הישראלית סגורה באיזה מיגדל-שן, או בעיקר, כאשר כיתביהעת האחרים לסיפרות מיגדל-שן, ובעיקר, כאשר כיתביהעת האחרים לסיפרות בארץ, מתאמצים להיות מאד יפים, ומאד נעימים למגע — ואז החלטתי ליצור במה לסיפרות שתהיה פשוטה, עממית וישירה.

הנפשות הפועלות

בסיפרות הישראלית

● אחרי המילחמה מצאתי את עצמי עובד במישרד-החינוך-והתרבות, בנושא של נוער-שוליים. שם מצאתי מצב, שבו הקונוונציונאלי וכל אותם דברים חסרי-מעוף — מצאו את מישכנם בכל אותם אנשים שמתפעלים את המערכת הזאת. לקח לי בדייק שלושה חודשים להימצא שם. פרשתי והקמתי סדנות לקרמיקה, ציור ויצירה, מתוך מגמה לנסות לקרב אנשים לכל האפשר ליצירה לשמה. ליצירה לא כצרכני-יצירות — אלא כשותפים ליצירה עצמה. אני משוכנע שרבים רוצים ליצור, אלא שמצאו את עצמם — עקב לחץ של הורים, או ניסיון כלכליות — במיקצועות אחרים לגמרי, ברור לי שאיכות הייצו שוכרים את הקו הזה, והאנשים היו יוצרים, היינו מורידים הרבה